UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Co[n]fessionale domini Antonini archiepiscopi Flore[n]tini

Antoninus <von Florenz>

Hagenaw, 1508

VD16 A 2955

Quintum preceptum

urn:nbn:de:hbz:466:1-30653

Visual Library

pſit vel dure locutus ē. vel ꝓ-
uocauit ad irā. vl' nō ſuppoꝛ-
tauit eos. vel diligent' nō ꝓui
dit. veniale eſt.

De gubernatiōe familie.
Capl'm ſcōm.

ſ

Si non pro-
uidit magnis neceſſi-
tatibꝰ victꝰ ⁊ veſtitus
filioꝝ. vxoꝛis. ſeruoꝝ. cū poſ-
ſet ex auaricia vel crudelitate
moꝛtale ē. Itē ſi ꝓpter h̄ ille
gitimos filios miſit ad hoſpi
tale. vl' ſeruoſ q̄ ſibi bn̄ ſerui-
erūt. Si non adhibuit dili-
gētiā ad hoc vt boni eſſent ⁊
mandata dei ⁊ eccl'ie obſerua
rent. vt de ꝯfeſſiōe. cōmunio
ne: auditiōe miſſe: ꝺ honeſta-
te ⁊ hmōi. ⁊ ſi notabilem in h̄
ꝯmiſit negligētiā: nō curādo
vel nō coꝛrigēdo moꝛtale eſt
vel veniale graue. Si dixit
vxoꝛi ꝟba cōtumelioſa vocā
do ſcoꝛtū ⁊ hmōi. vel verbe-
rauit aſpere ſine cauſa rōna-
bili. ſ3 ex iniuria moꝛtale ē. ſe-
cus ſi alias ei dura et aſpera
loquit'. Si vxoꝛ cōtendit cu3
viro in licitis rebꝫ nolēs obe-
dire ex h̄ ꝓuocans eū ad blaſ-
phemādū deū vel ſanctos vl'
ad aliud grande incōueniēs
moꝛtale eſt, ſi eſt occaſio data
ad hoc. Si vir ꝑmittit vxo
rem facere vanitates aut oꝛ-
natꝰ vel tripudiatꝰ ⁊ hmōi et
alia ml'tū ꝓuocātia ad laſciui
am moꝛtale videt'. ſi ꝟo nō vi
det' multus exceſſus veniale.

Mater q̄ mittit filiam ad
choreas ad alias mūdi vani-
tates. ⁊ non ducit ad miſſam
ꝯfeſſionē. ꝯmunionē. peccat
moꝛtal'r. ⁊ n̄ videt' poſſe excu
ſari a moꝛtali. Si dn̄s vl' do
mina nō ꝓuidit neceſſitatibꝫ
coꝛpalibꝫ ſeruoꝛū ⁊ ancillarū
⁊ infirmos mittit ad hoſpita
le. ⁊ nō curat ꝺ neceſſitate eo
rū. vl' n̄ dat eis habilitatē ad
ꝯfitendū cōicandū. audiēdū
miſſā cū poſſit. vl' facit ī feſtiſ
laboꝛare. moꝛtale eſt in q̄lib3
hoꝛum. Si nimis dure vel
nimis remiſſe alias ſe habu-
it in gubernatione familie in
quo omnes delinquūt etiam
ꝑfecti cōmuniter veniale eſt.
diſt. xxv. c. q̄lis.

Quintum p̄ceptum de ho
micidio. c. vnum.

n

Non occi-
ſoꝛ eris. ⁊ p̄mo q̄-
re. Si occidit ex
tra oꝛdinē iuris aliquem vo-
luntarie. vel pꝛeter intentiōe3
a caſu dando operam rei illi-
cite. vt in ludo noxio. vt ad ſa
xa. vel etiā rei licite. ſed nō ad

hibendo debitã diligentiã vt pijciẽdo tegulas ꝺ̃ tecto moꝛtale eſt. ⁊ caſus epis reſeruatꝰ Itẽ ſi ex neceſſitate euitabili ⁊ etiã ineuitabili. ad quã ꝑuenit ex culpa. puta qꝛ adulter eſt inuentus a viro mulieris adultere q̊ vt moꝛtẽ euaderet eum occidit. interrogãdũ eſt de cã homicidij. Si iudex occidit aliquẽ innocentẽ ſm iura. vel aliquẽ nocẽtẽ. ſed p̃ter oꝛdinem iuris. vel ſm ꝓceſſum oꝛdinariũ. ſed nõ habens legitimũ dominiũ. vel habens ptãtem ſed non ex iuſticia ſed ex vindicta vel auaricia vel crudelitate. et eſt caſus epiſcopalis. niſi in vltio puncto. Si mulier grauida queſiuit aboꝛſum ꝑ medicinas. vl' laboꝛes. vel ꝑ aliuꝫ modũ. etiam ſi non ſequat᷑ effectus ẽ moꝛtale in ea. ⁊ i q̊libet ꝯſulente ⁊ coopante ad h̃ non tamen eſt caſus epiſcopalis. Si vero ſequitur effectus ⁊ puerperium erat foꝛmatũ i vtero. homicidiũ ẽ in ea ⁊ in coopante et cõſulente vnde caſus epiſcopalis ẽ. In aliq̊bꝫ etiã locis ſi non ſequit᷑ effectus ꝑ ſynodales ꝯſtitutiones eſt epiſcopalis. ⁊ alicubi eſt excommunicatio. Si occidit mater filium vel filiam ſponte ad occultandũ crimen ſuũ grauiſſimũ eſt ⁊ multo plus ſi nõ baptiſatũ. Si pater filiam. vel frater ſoroꝛẽ foꝛnicantem. ſi vir vxoꝛem. ſi vxoꝛ virum propter odiũ vel amoꝛem ad aliquẽ alium. ſi filius patrem vel matrẽ ex ira vel auaricia. vel fratrẽ frater g̃uiſſima ſũt ⁊ digna magna penitentia. et epiſcopo reſeruata. Et nota ꝙ epiſcopi ſolent communiter eos mittere qui ire poſſũt pro caſu homicidij ad penitentiarios curie ad terroꝛem incutiendum Si tamen nolunt: poſſunt abſoluere tales per ſe vel per alios. Ideo pape non reſeruatur.

Si mater vel nutrix ſuffocat filium vel filiam quem tenet iuxta ſe inaduertenter opprimens eum moꝛtale eſt ꝓpter negligẽtiam. et eſt epiſcopalis.

Si mulier grauida p̃ter intentiõẽ aboꝛtit᷑. ſi commiſiſſet ibi notabilẽ negligentiã puta qꝛ nimis ſaltauit. vl' quia nimis iõꝛdinate laboꝛauit. vl' ꝓpter inoꝛdinatas laſciuias non eſſet abſq; moꝛtali pctõ.

Idem in viro vel alio ꝑcutiente eam vnde hoc ſequit᷑. Secus vero ſi nõ eſſet in cã.

Si quis etiã non occidit, tñ
mutilat aliqđ membrum vel
reddit inutile. aliter extra or
dinẽ iuris. vl' vulnerat vl' al's
ꝑcutit aliquẽ ex iniuria pec-
cat mortaliter. Itẽ ſi iniuſte
incarcerat, vel tenet ꝑ violen
tiam ne liber poſſit abire. niſi
faceret ꝑ pũctũ tẽporis ad im
pediendũ malũ ei⁹. Si cle-
ricũ hñtẽ tm̃ ꝓmam tonſurã
eſt excõicatus. Si qs ꝟbo
vel mandato ſcz mandando.
ꝑſuadendo. ꝯſulẽdo. ratificã-
do vel incitãdo coopat' aliqđ
ꝓdictorũ vel mortem vl' cor-
poralẽ leſionẽ peccat mortali
ter. etiã ſi nõ ſequatur effect⁹
Sed ſi ſequitur effectus gra
uius eſt. ⁊ ſi ꝑcuſſit vel hmõi
incarceratus eſſet clericuſ vl'
religioſus in qlibet ꝓdictorũ
caſuũ ꝑcutiens vel includẽs
eſt excõicatus. niſi eſſet ꝓlat⁹
eius q̃ hec faceret cã correcti
onis. Et vbi in ꝓdictis. ſcz
mandato ꝯſilio coopatiõe vl'
facto ſi eſſet enormis iniuria
facta clerico vl' religioſo non
põt abſolui citra ſedem apl'i-
cam vel legatum vel ſummũ
penitentiariũ. Secus ꝟo ſi
ñ eẽt enormis iniuria. De hu
iuſmodi materia habes diffu
ſe in. iiij. ꝑte ſũme. Enormis
iniuria dicit' qñ ad mutilatio
nem membri ſeu effuſionem
ſanguinis magnã. ſ. ꝑ vulnus
illatũ ꝓceſſũ fuerit. Aut ſi in
epm vel in abbatẽ ꝓpriũ ma-
nus violẽta iniecta ſit. vt ca.
cum illoꝝ. de ſen. excom. Aut
em̃ đr enormis arbitrio boni
viri ex circũſtantijs locoꝝ tẽ-
porũ. ꝑſonaꝝ. vt inſtit. đ iure
naturali. §. atrox. Uel ſi eſt
facta religioſo. q: nõ abſoluit'
talis citra ſedem apoſtolicaz
vel legatũ ei⁹. vl' eius ſummũ
penitẽtiariũ. Secus ꝟo eſt ſi
nõ eſſet enormis. Si qs in
terfecerit vel mandauerit vel
fecerit interfici aliquem chri-
ſtianum per aſſaſſinos. etiaz
ſi nõ ſequatur effectus eſt ex-
cõmunicatus et depoſitus oĩ
gradu ordine et dignitate ſe-
culari vl' eccleſiaſtica. ſimilit'
receptor et defenſor hmõi aſ-
ſaſſinoꝝ. c. ꝓ humani. de ho-
mici. li. vj. Dicũt' aſſaſſini q̃-
dam heretici. vide đ h̃ in. iiij.
ꝑte ſũme. ti. j. Si qs deſide-
rat mortẽ alterius deliberata
ratiõe in malũ alteri⁹. ſiue ex
odio ſiue inuidia ſiue ex aua-
ricia. vt habeat eius bona. vl'
ex luxuria vt aliam accipiat
vel ex ſupbia vt i ꝓlatiõe ſuc-
cedat vl' ex acidia ne habeat
cauſam gubernandi eũ. vl' vt
ſit magis liber et non habeat

corripientē: in ꝗlibet hoꝝ eſt
mortale: ſecꝰ aūt ſi h̄ ꝯſiderat
ne ipſemet vl' ille deū ampliꝰ
offenderet vl' ne peior effice-
ret: aut ne bonis pſōis vl' ec-
cl'ie dei noceat: ſic̄ tyrāni. Si
vero ꝗſ ex īpatiētia ⁊ ira pcutit
ſeipꝫ iniurioſe peccat mortl'r
⁊ ſi clericꝰ ſit: ē excōicatꝰ: ſecꝰ
ſi ex zelo deuotiōis ad repri-
mēdā carnē vl' tētatiōes: nō
tn̄ lꝫ abſcindere aliqͦd mēbrū
al's peccaret mortal'r ⁊ effice
ret irregular̄: ⁊ ſi eēt laicꝰ eſ-
ſet excōicatꝰ. Si occidiſſet
vl' vulneraſſꝫ aliquē ī loco ſa-
cro eēt ſacrilegiū ⁊ eccl'ia vio
lata. Si p violentiā etiā ſi ſit
official' eduxerit malefactorē
vl' debitorē ꝺ loco ſacro: vl' fe
cerit eū capi peccauit mortl'r
Si fecit vl' fieri fecit tornea
mētū: vl' aliqͦd ſpectaculū vbi
fit piculū vite mortl'e pctm̄ ē.
Sextū p̄ceptū de luxuria
actuali ⁊ ſpeciebꝫ eiꝰ. c. vnū.

On me-
n chaberꝫ. Luxu-
ria actual' ꝗ ꝯmit
tit̄ extra mr̄imoniū ſp ē mor-
tale pctm̄ ī oībꝫ ſpēbꝫ ſuis: q̄
oēs h̄ ponūt̄: qꝛ diſticte opor
tet eas ꝯfiteri vl' interrogare
ꝯfitētes ſi a ſeipis nō dicunt:
nullo mō tn̄ neceſſe eſt īterro
gare de his oībꝫ: niſi necc̄itas
cogat: ne ꝗs addiſcat qͦd ne-
ſcit: ſꝫ put ꝯuenit pſōis q̄ ꝯfi
tent̄: ⁊ cū hꝛ vltima ſpēs nō ē
vltra deſcēdēdū ad alias pti-
culares circūſtantias nō ne-
ceſſarias. ⁊ cauto ac honeſto
mō īterrogādū ē. Si ꝯgno
uit ſolutus ſolutā. que dꝛ for-
nicatio. ⁊ ſi eſt meretrix vl' ſer
ua ſua vel alterius. vl' vidua.
⁊ etiā ſi tales īduxit ad pctm̄.
Si tenuit ꝯcubinā. ⁊ q̄nto
tpe. qꝛ vltra fornicationē eſt
ibi ſcādalū pximoꝝ. qꝛ publi
cum licet ſit fornicatio. Si
virginē deflorauit extra ma-
trimoniū. quod dicit̄ ſtuprū.
⁊ ſi duxerit eā pmittēdo duce
re in vxorē cogēdꝰ ē ī foro cō
ſcie. vel ducere eā in vxorē ſi
bi. vel eā dotare ſi pōt ⁊ īiuri-
atꝰ ē pentibꝫ eiuſdē ſi hoc ne-
ſcierūt. Si ipſe ſolutus cog
nouit vxorē alteriꝰ. vel ipſe
vxoratꝰ cognouit ſolutā. qͦd
dꝛ adulteriū. et eſt duplex qn̄
vterqꝫ eſt coniugatus. Si
intulit violentiā alicui. qͦd dꝛ
raptus. ⁊ ſi contra voluntatē
parentū grauiꝰ eſt. Si nu-
pte vel virgini vl' moniali gra
uiſſimum eſt. Si cognouit
conſanguineam ſuam. vel cō
ſanguineā vxoris ſue vſqꝫ ad
quartū gradum cōſanguini-